

Motion till riksdagen

1987/88:Ub672

av Börje Hörnlund och Gösta Andersson (c)
om decentraliserad journalistutbildning

I storstäderna går 300 journalister arbetslösa. Samtidigt är det hopplöst att få högskoleutbildade journalister till jobb på många håll i landsorten, som lokalredaktörer på småorter t. ex. Den "Sverigebild" riksmidia ger i dag är mycket storstadsfixerad. Av de här två anledningarna, liksom av en lång rad andra skäl, måste journalisthögskolorna spridas över landet. Decentralisera journalistutbildningen!

Bo Präntare har som enmansutredare gjort en översyn av journalisthögskoleutbildningen (SOU 1987:50). Utredningen har haft snäva direktiv; inget får kosta pengar. All utveckling skall ske inom den gamla kostymen. Bo Präntare skriver bl. a. så här om journalisthögskolornas lokalisering:

"Utredarens direktiv ger inget mandat att pröva frågan om utlokalisering av ett antal studieplatser från JHS eller JHG: Utredaren vill dock anmäla sin uppfattning: det finns starka skäl för att en sådan prövning görs."

Präntare radar själv upp en rad skäl:

- Arbetslösheten bland journalister är hög i storstäderna.
- Arbetsgivare i Norrland rapporterar att de har svårt att rekrytera välutbildade journalister från storstadsområdena.
- Bundenheten till storstädernas arbetsmarknad uppstår under studietiden (familjeband).
- Norrlänningar tvekar att utbilda sig så långt hemifrån.
- Varken dagspressen eller lokalradion är till storstäderna centraliserade medier. Lokalradion har i dag redaktioner på 77 orter.
- Klasserna på journalisthögskolorna är egentligen för stora. Undervisning i mindre grupper skulle vara att föredra.

Lägg därtill att undervisningen speciellt i Stockholm är dyr. Kostnaderna har under senare år legat 3 000–8 000 kr. högre per utbildningsplats i Stockholm jämfört med Göteborg. Avhoppet från utbildningen blir fler på en storstadshögskola.

Slutsatsen är att journalisthögskolorna i storstäderna till en onödigt hög kostnad utbildar journalister som till viss del (på grund av social och geografisk trögrörlighet) hamnar i arbetslöshet.

Det är dessutom uppenbart att lokaliseringen av journalisthögskolorna till storstäderna bidrar till den storstadsfixering som är förhärskande i media.

Det hör till sällsyntheterna att ämnen och företeelser som berör befolkningen i småorter och på landsbygd belyses i våra riksmidia. Endast när udda

och exotiska händelser inträffar lyckas man slå igenom det annars förhärskande ointresset (t. ex. kvinnobussningen till Pajala).

Mot. 1987/88
Ub672

Rent löjeväckande var den debatt som föregick omorganisationen av Sveriges Television. Kanalen för distriktens produktion benämndes nedlåtande "bonnakanalen", och man förutspådde att kvaliteten i kanalen skulle bli för låg. I dag har det visat sig att distriktens produktion hävdar sig väl och rent av fått mycket bättre tittarsiffror än "Stockholmskanalen".

En tänkbar framtida modell

Det borde självfallet ha legat i enmansutredarens direktiv att utreda en annan och mer ändamålsenlig lokalisering av utbildningen. I avsaknad av en sådan utredning kan man skissera på följande tänkbara modell för den framtida journalistutbildningen:

- Med anledning av överskottet av journalister i Stockholm och Göteborg bör antagningen av studerande halveras på resp. ort till 30 platser per termin.
- I stället bör journalisthögskoleutbildning startas på andra orter i landet, med motsvarande antagning.
- En linje kan lämpligen placeras vid högskolan i Kalmar. Där finns redan i dag fortbildning av journalister (FOJO), med lärarresurser och lokaler. Förslagsvis bör journalistlinjen i Kalmar få en särskild inriktning på dagspress, med tonvikt på regional- och lokalpressens speciella behov.
- En linje bör placeras någonstans i norra Sverige, inte minst för att avhjälpa bristen på journalister i norr. Det kan också vara lämpligt att inrikta en del av utbildningsplatserna på lokalradio och regional-TV.
- Omlokalisering av journalistutbildning är inte särskilt komplicerad. De fasta investeringarna i teknisk utrustning är begränsade. Lärarna kan med fördel utnyttjas av flera högskolor tillsammans, t. ex. genom att i högre grad ta vara på gästföreläsare.

Hemställen

Med anledning av det ovan anförda hemställer vi
att riksdagen beslutar minska journalistutbildningen i Stockholm och Göteborg samt i stället inrättar ny journalistutbildning i Kalmar och i Norrland.

Stockholm den 25 januari 1988

Börje Hörnlund (c)

Gösta Andersson (c)